

Concept multiplan

Wateroverlast door extreme neerslag Haaglanden

Versie	Behandeling in/ vastgesteld door:	Datum	Auteur(s)
0.1 Concept	Eerste opzet in projectgroep	23-05-2023	Projectgroep
0.2 Concept	Schriftelijke consultatie werkgroep	07-06-2023	Projectgroep
0.3 Concept	Consultatiesessie werkgroep	04-07-2023	Projectgroep
0.4 Concept	Consultatieronde breed	13-09-2023	Projectgroep
0.5 Concept	Consultatieronde breed	20-09-2023	Projectgroep
0.6 Concept	Behandeling MMT	26-09-2023	Projectgroep
1.0 Definitief	Veiligheidsdirectie	02-10-2023	Projectgroep

Inhoud

Inleiding.....	3
Doel multiplan.....	3
Leeswijzer	3
1. Grootschalige wateroverlast door neerslag.....	4
1.1 Vormen van neerslag	4
1.2 Eigenschappen grootschalige wateroverlast.....	5
1.3 Gevolgen wateroverlast	5
1.4 Preventieve maatregelen	7
1.5 Repressieve maatregelen.....	7
2. Kaders multidisciplinair optreden	9
2.1 Doelstellingen	9
2.2 Strategische uitgangspunten	9
2.3 Sleutelbesluiten	11
3. Crisispartners.....	13
3.1 Waterbeheerders	13
3.2 Veiligheidsregio	14
3.3 Aanbieders vitale processen	14
3.4 Provincie	14
3.5 Defensie, Rode Kruis en reddingsbrigades.....	14
3.6 Buurregio's	14
3.7 Nationale crisisorganisatie	15
4. Leiding en coördinatie	16
4.1 Verantwoordelijkheden bij grootschalig wateroverlast.....	16
4.2 Regionale crisisorganisatie	16
4.3 Afstemmen met crisispartners vitale processen	18
4.4 Afstemmen met buurregio's	19
5. Melding en alarmering.....	20
5.1 Melding	20
5.2 Alarmering.....	20
6. Informatiemanagement.....	21
6.1 Aandachtspunten.....	21
6.2 Proces	22
7. Crisiscommunicatie.....	23
7.1 Algemene (strategische) uitgangspunten	23
7.2 Strategie/aanpak.....	23
7.3 Uitvoering van de crisiscommunicatie.....	24
7.4 Organisatie van communicatie.....	24
Bijlagen (separaat document)	

Inleiding

Onstuimig weer komt de laatste jaren regelmatig voor in Nederland. Meestal is er niets aan de hand, maar soms kan het weer omslaan in extreem weer. Door klimaatverandering verandert het gemiddelde klimaat en neemt de kans op extremen toe. Als gevolg hiervan komen hogere temperaturen, drogere zomers, nattere winters en heftigere buien al dan niet in combinatie met windstoten of valwinden steeds vaker voor. Extreem weer is één van de voornaamste risico's in het regionaal risicoprofiel van Haaglanden. Onder andere extreme neerslag zorgt voor risico's in Haaglanden. Deze omstandigheden kunnen in onze laaggelegen, verdichte en dichtbevolkte regio leiden tot verstoring van het openbare leven.

Dit plan richt zich op de (impact van) wateroverlast als gevolg van extreme neerslag. Een bui zoals die in Limburg viel in 2021¹ kan ook boven Haaglanden vallen. Als een dergelijke bui in Haaglanden valt, krijgen 4000 woningen te maken met schade door wateroverlast. In dit gebied wonen 175.000 mensen die direct of indirect worden getroffen door de wateroverlast. Er is daarom met name op tactisch en strategisch niveau behoefte aan handelingsperspectieven bij wateroverlast door extreme neerslag. Daarom is het multiplan: Wateroverlast door extreme neerslag opgesteld. Het plan richt zich op de situatie waarbij, ondanks alle genomen maatregelen, het water onvoldoende kan worden afgevoerd en er op bepaalde plekken in de regio wateroverlast ontstaat. Hierbij is de analyse grootschalige wateroverlast van Deltares geraadpleegd².

Het Regionaal Crisisplan is een operationeel plan dat de multidisciplinaire organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing beschrijft en de wijze waarop bij het bestrijden van een ramp of de gevolgen van een crisis wordt opgetreden. Dit multiplan is een aanvulling op het Regionaal Crisisplan. Het plan geeft aanvullende en/of afwijkende werkafspraken en uitgangspunten. Doordat de impact van de wateroverlast regionaal verschilt, is het uitgangspunt voor optreden maatwerk. Hierdoor zijn er regionale verschillen in de crisisaanpak.

Dit multiplan is opgesteld met inbreng van de waterschappen. Haaglanden ligt in het beheersgebied van drie waterschappen. Het Hoogheemraadschap van Delfland fungeert als coördinerend waterschap en heeft de inbreng afgestemd met de andere waterschappen.

Doel multiplan

In dit multiplan komen de doelstellingen, operationele en strategische uitgangspunten en sleutelbesluiten voor een doeltreffend multidisciplinair optreden aan bod. Het is niet mogelijk om alle mogelijke scenario's te ondervangen. Daarom gaat dit multiplan vooral in op de bijzonderheden rond de processen: leiding en coördinatie, melding en alarmering, informatie-management en (crisis)communicatie. Het plan is vooral bedoeld voor alle functionarissen in de crisisorganisatie op het strategische en tactische niveau.

Naast dit plan zijn voor de acute fase twee producten ontwikkeld: een informatiekaart en een strategische agenda. Hiermee draagt het plan bij aan de voorbereidingsfase, de acute fase en de overdracht naar de nafase. Het beheer van het multiplan ligt bij Team Crisismanagement van de Veiligheidsregio Haaglanden.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft extreme neerslag en wateroverlast als crisistype waarbij de twee vormen van neerslag worden toegelicht. Hierbij worden de gevolgen en de preventieve en repressieve maatregelen beschreven. Hoofdstuk 2 geeft de kaders voor de respons op extreme neerslag en wateroverlast, namelijk: doelstellingen, uitgangspunten en sleutelbesluiten. Hoofdstuk 3 gaat in op de (eventueel) betrokken crisispartners. Hoofdstuk 4, 5, 6 en 7 beschrijven de crisisbeheersingsprocessen: leiding en coördinatie, melding en alarmering, informatiemanagement en crisiscommunicatie. In de bijlagen staat een beschrijving van het watersysteem, de opschaling van het waterschap en een overzicht van de scenario's.

---

¹ In dat geval in combinatie met hoge waterstanden in de Maas en de Geul door regenval in hoger gelegen gebied

² [Case studie Zuid-Holland: 'Analyse grootschalige wateroverlast' \(deltares.nl\)](https://deltares.nl)

1. Grootschalige wateroverlast door neerslag

Door klimaatverandering vinden extreme weersomstandigheden steeds meer plaats. In dit plan wordt gekeken naar extreme neerslag. Het KNMI beschrijft twee soorten extreme neerslag³; een hoosbui en grootschalige neerslag. Deze vormen van neerslag worden in dit multiplan als uitgangspunt gebruikt. Beide vormen van extreme neerslag kunnen wateroverlast veroorzaken.

1.1 Vormen van neerslag

Om zo goed mogelijk te zijn voorbereid op de gevolgen van wateroverlast is inzicht in extreme neerslag nodig en de verschillende weerswaarschuwingen die het KNMI afgeeft.

Wateroverlast door hoosbui(-en/clusterbui)

Bij een hoosbui valt er op een bepaalde locatie veel neerslag in korte tijd. Het KNMI spreekt van een hoosbui als er plaatselijk meer dan 25 millimeter regen in een uur valt. Een hoosbui gaat veelal gepaard met een onweersbui. Het KNMI waarschuwt met de weerswaarschuwing voor onweersbuien ook voor hoosbuien, aangezien er kans is op overlast door zware regen in korte tijd. Het gevolg van een hoosbui is dat er acuut wateroverlast is in stedelijk gebied. Dit komt omdat de riolering niet in staat is om al het regenwater direct af te voeren. Dit betekent dat kelders, tuinen en tunnels onder water kunnen lopen. Bij een hoosbui is het onzeker hoeveel water er valt, op welke locatie en hoe lang het zal gaan regenen. Hierdoor is de impact onduidelijk en is het voor de hulpdiensten alleen mogelijk om te reageren als de hoosbui zich voordoet (repressief optreden). De te nemen maatregelen bij de dreiging van een hoosbui beperken zich tot de operationele preparatie in mensen en middelen.

Het KNMI heeft voor elk weertype drempelwaarden vastgesteld voor de verschillende kleurcodes. Voor onweersbuien zijn de drempelwaarden als volgt:

Code geel (wees alert)	Code oranje (wees voorbereid)	Code rood (onderneem actie)
Lokale onweersbuien met lokaal één of meer van de volgende verschijnselen: • Windstoten (>60 km/uur) • Of lokaal veel neerslag (>30 m in 1 uur) • Of hagel (tot 2 cm)	Georganiseerde onweersbuien met lokaal één of meer van de volgende verschijnselen: • Zware windstoten (>75 km/uur) • Of lokaal veel neerslag (>50mm in 1 uur) • Of grote hagel (>2 cm)	Onweersbuien met lokale neerslag kan voor zoveel schade, letsel en overlast zorgen dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn

Wateroverlast door grootschalige en langdurige neerslag

Bij hardere regen voor een langere tijd over een groter gebied spreekt het KNMI van grootschalige neerslag. Wanneer er meer dan 50 millimeter in 24 uur valt, dan spreken we van 'een dag met zware neerslag'. Het KNMI waarschuwt hierbij met de weerswaarschuwing voor zware regen. Er is bij grootschalige neerslag niet direct sprake van wateroverlast aangezien het water via de riolering en het watersysteem wordt afgevoerd. Wanneer het watersysteem de hoeveelheid water niet aankan, zullen er langzaam situaties met wateroverlast ontstaan. Dit zal in eerste instantie in het lagergelegen poldergebied zijn (waaronder Midden-Delfland, gebieden rondom Delft, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer). In een later stadium ontstaat er ook wateroverlast in het stedelijk gebied omdat de riolering het water niet kan afvoeren. Bij grootschalige neerslag zijn de omvang, locatie en het tijdstip van de neerslag redelijk te voorspellen omdat je het front aan ziet komen. Hierdoor kunnen de hulpdiensten preventief reageren en bijvoorbeeld handelingsperspectief bieden en bijstand aanvragen.

³ [KNMI - Extreme neerslag](#)

Ook voor zware neerslag heeft het KNMI drempelwaarden vastgesteld:

Code geel (wees alert)	Code oranje (wees voorbereid)	Code rood (onderneem actie)
Verkeershinder door aquaplaning, >50mm in 24 uur	>75 mm in 24 uur	Zware neerslag kan voor zoveel schade, letsel en overlast zorgen dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn

1.2 Eigenschappen grootschalige wateroverlast

Extreme neerslag kan in beide vormen (hoosbui en grootschalige neerslag) wateroverlast veroorzaken. De omvang van de wateroverlast hangt af van de volgende factoren:

- Intensiteit van de neerslag (in mm/uur, veelal aangeduid als hoeveelheid mm neerslag in een bepaald tijdsbestek);
- Omvang van het neerslaggebied (km²);
- Duur van de neerslag;
- Geografische ligging van het neerslaggebied (in bebouwd gebied en/of in landelijk gebied, verharde of onverharde ondergrond, in de lageregelegen polder(s) en/of in het boezemland en de aanwezigheid van kwetsbare groepen, vitale infrastructuur et cetera);
- Conditie ondergrond (nat of droog, in verband met de opname van regen in de grond).

Het weer laat zich moeilijk voorspellen en daarom is het onmogelijk om vooraf in te schatten wat de impact van de wateroverlast gaat zijn. De ernst van de gevolgen bepaalt in hoeverre de hulpdiensten en gemeenten actief worden. Als vitale processen worden bedreigd wordt in de regel de crisisstructuur van de veiligheidsregio geactiveerd.

1.3 Gevolgen wateroverlast

Bij grootschalige neerslag komt op veel plaatsen (langdurig) water op het maaiveld te staan, vooral in landelijk gebied. De diepte van de plassen (waterdiepte) is vrijwel overal kleiner dan 50 cm waardoor de kans op dodelijke slachtoffers heel klein is. Veel boezemwatergangen⁴ in Delfland en Rijnland krijgen te maken met kritieke waterstanden. Het breken van kades is niet uitgesloten. Extreme neerslag kan in de regio Haaglanden tot ongekende wateroverlast leiden waarbij de schade in de miljarden kan lopen.

Continuïteit hulpdiensten en gemeenten

Wateroverlast kan een enorm beslag leggen op de organisatie/capaciteit van de hulpdiensten en gemeenten, zowel in intensiteit van de inzet als ook de duur.

- Er komen veel 112 meldingen binnen bij de meldkamer. Dit kan zorgen voor overbelasting van de meldkamer en dat meldingen niet tijdig kunnen worden afgehandeld;
- Hulpverleners (en hun familie) kunnen ook zelf getroffen zijn.

Mobiliteit

- Wegen en tunnels zijn slecht begaanbaar of worden afgesloten door wateroverlast;
- Wegen op waterkeringen (dijken) worden afgesloten in verband met de veiligheid van deze waterkeringen;
- Op de snelwegen zullen de tunnels en laaggelegen bakken onder water komen te staan;
- In stedelijk gebied lopen laaggelegen weggedeeltes en onderdoorgangen vol. Hierdoor wordt de bereikbaarheid van een aantal wijken en dorpen en kwetsbare locaties zoals ziekenhuizen verminderd;
- Het openbaar vervoer kan hinder ondervinden: bussen en trams vallen uit of worden waar mogelijk omgeleid en treinverkeer wordt gestremd.
- Brandweerkazernes, politiebureaus en zorglocaties zijn mogelijk tijdelijk minder bereikbaar of hebben zelf te maken met wateroverlast;
- Incidentlocaties zijn moeilijker bereikbaar voor de hulpdiensten;

⁴ Om het waterpeil aan te passen gebruiken waterschappen een boezemstelsel waarmee water kan worden afgevoerd. Het stelsel bestaat uit grote vaarten en kanalen zoals de Schie, de Vliet en de Gaag. Deze vaarten en kanalen hebben aan beide kanten een kade.

Kwetsbare groepen

- Van de zorglocaties ligt ongeveer 2% op locaties dat te maken kan krijgen met wateroverlast. Het gaat hierbij om een vijftigtal locaties. Mogelijk moeten enkele van deze locaties bij extreme neerslag worden ontruimd.

Nutsvoorzieningen en inrichtingen met gevaarlijke stoffen

- Vrijwel alle chemische bedrijven liggen op locaties die niet gevoelig zijn voor wateroverlast. Slechts een aantal krijgt te maken met meer dan 5cm water. Dit kan leiden tot vervuiling van het water met chemische stoffen;
- Elektriciteit: Een groot aantal laag- en middenspanningsstations krijgen te maken met wateroverlast, maar over de regio genomen blijven de meeste laag-, middel- en hoogspanningsstations functioneren. Er zal dus geen sprake zijn van een 'total blackout' maar beperkt de stroomuitval per getroffen station zich tot wijkniveau. Door het grote aantal stations dat geraakt kan worden zal echter in totaal wel een omvangrijk gebied te maken krijgen met stroomuitval;
- Riolsysteem: kan overbelast raken waardoor het water onvoldoende kan worden afgevoerd. Dit resulteert in rioolwater dat terechtkomt in sloten en grachten door overstorten. Bij lange vervuiling in grachten en sloten kan dit impact hebben op de gezondheid van inwoners;
- Er zijn geen directe gevolgen te verwachten voor andere vitale infrastructuur. Wel kunnen er cascade effecten optreden door bijvoorbeeld de uitval van elektriciteit, zoals de uitval van de communicatie, de levering van gas etc. Zie hiervoor de planvorming op het gebied van de verstoring van de elektriciteitsvoorziening.
- Watersysteem: Door het afvoeren van water kan er een kritisch niveau worden bereikt en zwakke plekken in het watersysteem komen onder druk te staan, met kans op het breken van dijken.

Sociale voorzieningen

- Scholen, kinderopvang, peutersverblijven etc. kunnen last hebben van de wateroverlast. Hierdoor zullen zij mogelijk sluiten.
- Vanwege de wateroverlast en verminderde mobiliteit zullen gemeentelijke publieksdiensten (stadhuis, dekantoren, bibliotheken) sluiten en stoppen uitvoerende gemeentelijke taken.
- Diverse sport, culturele en maatschappelijke activiteiten ondervinden hinder van de neerslag en wateroverlast en zullen geheel of gedeeltelijk stoppen of worden afgelast;
- Evenementen en demonstraties hebben last van wateroverlast en kunnen daardoor geheel of gedeeltelijk stoppen of worden afgelast.

Deltares – Case studie Zuid-Holland: Analyse grootschalige wateroverlast:

In opdracht van de Provincie Zuid-Holland heeft Deltares een onderzoek gedaan naar de gevolgen van het optreden van een grootschalige neerslaggebeurtenis, zoals in Limburg in 2021, boven de provincie Zuid-Holland. Dit omvat een bui van 200mm per 48 uur over de gehele regio. Grootschalige neerslag in Zuid-Holland leidt tot ongekende wateroverlast, waarbij op veel plaatsen langdurig water op het maaiveld en op straat blijft staan. Daarnaast krijgen veel boezemdoorgangen in de regio te maken met kritische waterstanden en zijn hierdoor doorbraken van de boezem niet uitgesloten.

Belangrijke punten uit het rapport zijn:

- Landelijk gebied wordt meer getroffen dan het stedelijke gebied.
- 450 laagspanningsstations en 320 middenspanningsstations worden getroffen, op de meeste locaties blijft de elektriciteit functioneren.
- 5% van de kwetsbare objecten en IED (Richtlijn Industriële Emissies)-installaties worden getroffen. Dit zijn 180 kwetsbare objecten en 13 IED installaties.
- De bereikbaarheid van belangrijke locaties (ziekenhuizen, brandweerkazernes) zal afnemen.

1.4 Preventieve maatregelen

Waterschappen kunnen maatregelen treffen voordat de neerslag daadwerkelijk valt en tijdens de neerslag⁵. De waterschappen richten hun watermanagement bij extreme situaties als eerste op het bereiken van veiligheid. Dit betekent: het voorkomen van doorbraken in boezemkades. Daarna richten de maatregelen zich op het beperken van schade en maatschappelijke ontwrichting door de overlast zoveel mogelijk te beperken tot overlast in minder kwetsbare gebieden.

De hulpdiensten en gemeenten zullen bij dreiging van mogelijke wateroverlast door extreme neerslag voorbereidende maatregelen treffen zodat hun reguliere processen zoveel mogelijk door kunnen gaan mocht er wateroverlast ontstaan. Bij grootschalige neerslag is het mogelijk om maatregelen te treffen voordat de neerslag valt. Bij een hoosbui is het treffen van maatregelen vrijwel niet mogelijk doordat deze bui niet goed te voorspellen is. De voorbereidende maatregelen bestaan onder andere uit het beschikbaar maken van (extra) personeel, controleren van noodstroomvoorzieningen en afstemmen met partners over mobiliteit en bereikbaarheid. Er wordt per discipline gekeken of er specifieke maatregelen of handelingsperspectieven nodig zijn, bijvoorbeeld binnen de geneeskundige kolom voor mogelijk getroffen zorginstellingen. De disciplines op de meldkamer treffen maatregelen om overbelasting van de meldkamer te voorkomen, zoals het inzetten van een Decentrale Uitgifte door de Brandweer.

1.5 Repressieve maatregelen

Om de gevolgen van de wateroverlast zoveel mogelijk te beperken, treffen hulpdiensten en gemeenten diverse maatregelen. Welke maatregelen dit zijn is afhankelijk van de specifieke situatie. Tabel 1 geeft een (niet limitatief) overzicht van problemen en maatregelen die kunnen worden getroffen.

Tabel 1: Problemen en maatregelen bij wateroverlast

Problemen die maatregelen/acties vereisen			
#	Probleem	Maatregel	Uitvoerder
1	Onder water lopen laaggelegen objecten (parkeergarages, kelders, tunnels, kunstwerken)	Leegpompen	Inwoners, eigenaren, (weg)beheerders, waterschappen, Brandweer
2	Stremmingen verkeer waar onder openbaar vervoer en beperkte bereikbaarheid hulpdiensten	Verkeer omleiden, instellen mobiliteitsplan, instellen alternatief dekkingsplan	Gemeente, openbaar vervoer partijen, politie, wegbeheerder, brandweer, geneeskundige kolom
3	Overbelasting 112	Inzet extra capaciteit meldkamer, inzet Decentrale Uitgifte (brandweer)	Disciplines op de meldkamer
4	Onbereikbaarheid (zorg)locaties	Ontruimen locaties, bieden handelingsperspectief	Geneeskundige kolom, gemeente, politie, betreffende organisatie
5	Uitval nutsvoorzieningen door water/kortsluiting	Beschermen kritische locaties	Nutspartijen, brandweer
6	Maatschappelijke onrust	Crisiscommunicatie (zelf- en samenredzaamheid)	Crisiscommunicatie, gemeenten
7	Schade	Bieden handelingsperspectief via communicatie, beschermen locaties	Gemeente (o.a. nafase), Politie, Brandweer, Salvage
8	Continuïteit (hulp)diensten (beperkte beschikbaarheid personeel doordat ze zelf getroffen zijn of de kazerne/het bureau niet kunnen bereiken)	Prepareren op schaarste, voorbereiden bijstandsverzoek(en), verplaatsen reguliere dienstverlening naar andere locaties (bijvoorbeeld buurgemeente)	Hulpdiensten, gemeente, waterschappen, e.d.
9	Bewaken / beveiligen / zaakwaarneming ivm leegstaande panden / wijken	Intensiveren toezicht/zichtbaarheid Inrichten posten	Politie, gemeente
10	Kritische waterstanden in boezemsysteem/ kans op doorbraak kering	Instellen maalstop	Waterschap

⁵ Zie hiervoor de bijlage bij dit multiplan

11	Kritische waterstanden in boezemsysteem/ kans op doorbraak kering	Kadeversteving, kade ophoging, noodkades, extra capaciteit boezembemaling inzetten, extra maaien voor snellere doorstroming, scheepvaart stilleggen (golfslag)	Waterschap
12	Ontmoedigen en voorkomen ramptoerisme	Afzetten gebieden, instellen noodverordening	Gemeente, politie

2. Kadere multidisciplinair optreden

In dit hoofdstuk is beschreven wat de kadere zijn voor de respons op (dreigende) extreme neerslag en wateroverlast door de hulpdiensten en gemeenten in de regionale crisisorganisatie. Het gaat daarbij om een overzicht van de algemene doelstellingen, strategische uitgangspunten en sleutelbesluiten. Bij werkelijke extreme neerslag en wateroverlast moeten deze kadere op maat worden vastgesteld voor de situatie die zich voordoet.

2.1 Doelstellingen

Het is belangrijk om te werken vanuit gezamenlijke doelstellingen: wat willen we bereiken in (de voorbereiding op) de respons? Voorop staat dat we doen wat nodig is om de bevolking zo veel mogelijk te beschermen:

1. Het redden van mensenlevens;
2. Het voorkomen van slachtoffers;
3. Het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting door aantasting vitale processen;
4. Het voorkomen of beperken van maatschappelijke onrust;
5. Het bijdragen aan een zo snel mogelijke terugkeer naar een genormaliseerde situatie en aan maatschappelijke veerkracht.

Afhankelijk van de situatie kan het bevoegd gezag de doelstellingen aanvullen of aanscherpen.

2.2 Strategische uitgangspunten

Ondanks de algemene doelstellingen is het voorstelbaar dat tijdens situaties met grootschalig wateroverlast door neerslag zich dilemma's of botsende belangen voordoen. Bij voorkeur vooraf geformuleerde uitgangspunten geven houvast voor het omgaan met deze dilemma's, mochten deze zich voordoen. Voor de onderstaande thema's zijn vooraf uitgangspunten benoemd. De strategische uitgangspunten die hierin al zijn benoemd, zijn leidend voor alle veiligheidspartners. De uitgangspunten zijn:

1. Duiding

- a. De duiding van (de impact van) de wateroverlast op de bevolking dan wel of er sprake is van een ramp of crisis ligt bij de burgemeester(s) of de voorzitter van de veiligheidsregio;
- b. De duiding van de gevolgen van de wateroverlast op de eigen (vitale) processen ligt bij de keteneigenaar, zoals waterschappen, nutsbedrijven, zorginstellingen, et cetera;
- c. Het duiden van de gebeurtenis als ramp in het kader van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en het daarmee van toepassing verklaren van de wet ligt bij het kabinet.

2. Opschaling

- a. In geval van *dreigende* wateroverlast draagt de operationeel leider zorg voor multidisciplinaire afstemming op tactisch niveau en schaal waar nodig op;
- b. In geval van een acute situatie wordt de reguliere opschaling gevolgd zoals beschreven in het crisisplan;
- c. De operationeel leider (tot aan GRIP 2) dan wel de burgemeester of de Voorzitter Veiligheidsregio heroverweegt met regelmaat de staande crisisstructuur en past deze eventueel aan.

3. Maatschappelijke continuïteit bij dreiging/wateroverlast

- a. Waar mogelijk is de inzet gericht op het voorkomen van het evacueren en afsluiten van een groot gebied en maatschappelijke voorzieningen en processen, zoals openbaar vervoer, scholen, bedrijvigheid en dergelijke;
- b. Zolang er geen sprake is van (acuut) gevaar bepalen instanties, organisaties en inwoners zelf welke maatregelen zij nemen;
- c. De hulpdiensten, gemeenten en waterschappen houden rekening met zelfredzaamheid van burgers en faciliteren en stimuleren dit door het bieden van informatie en handelingsperspectief. Hierbij richten de diensten zich niet enkel op de veiligheid van de burgers maar ook op de bijdrage die burgers kunnen leveren in het ondersteunen van de diensten.

4. Omgaan met schaarste, bijstand en strategische reserve

- a. De reguliere hulpverlening in de regio gaat zoveel als mogelijk door, waarbij de prioriteit ligt bij spoedinzet;
- b. Bij calamiteiten waarbij prioritering in melding kan worden toegepast, wordt een specifiek protocol gehanteerd waarbij "acute nood" en "levensbedreigende situatie" de sleutelwaarden zijn;
- c. Bij schaarste in (politie)capaciteit gaat het beschermen van personen voor het faciliteren van maatschappelijke initiatieven (zoals culturele en sportieve evenementen, demonstraties, et cetera);
- d. Bijstand/hulp wordt vroegtijdig aangevraagd. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat buurregio's ook getroffen zijn (met name in geval van langdurige neerslag) en er vooral een beroep moet worden gedaan op andere regio's via het LOCC;
- e. Bijstandsverzoeken voor Defensie worden gedaan door de burgemeester of Voorzitter Veiligheidsregio.

5. Communicatie

- a. Partners geven samen vorm aan de crisiscommunicatie waarbij ieder verantwoordelijk is voor zijn eigen rol en bevoegdheid in de crisis;
- b. Communicatie naar de samenleving vindt zo veel mogelijk gebundeld plaats. Partners ondersteunen elkaars communicatie, bijvoorbeeld door te verwijzen naar elkaars kanalen;
- c. Zo lang het scenario nog in de "dreigingsfase" zit, kan de taakorganisatie crisiscommunicatie flexibel worden opgeschaald onder aansturing van een voorbereid ROT en de operationeel leider. Houd er rekening mee dat crisiscommunicatie geen mandaat heeft, bijvoorbeeld richting de communicatieafdelingen van gemeenten, zolang er geen formele opschaling is;
- d. Communicatie is transparant over zekerheden en onzekerheden van (het verloop) van de (dreigende) crisis. Dilemma's worden benoemd en toegelicht;
- e. Houd rekening met regionale of lokale verschillen in impact en crisisaanpak. Dit kan tot extra onrust leiden (waarom gelden de maatregelen niet voor mijn straat/wijk? Ben ik wel veilig?);
- f. Houd de samenleving regelmatig op de hoogte door middel van procesinformatie. Dit voorkomt (onnodige) onrust. Ook als het beeld onveranderd is, kan dit een belangrijke boodschap zijn ("wij houden de situatie nog steeds goed in de gaten en de maatregelen blijven onveranderd");
- g. Zet Haaglanden Veilig in als communicatieplatform naar de samenleving. Dit kan ook als er nog geen sprake is van een GRIP-opschaling. Partners kunnen hiernaar verwijzen of zelf informatie toevoegen.

6. Overdracht nafase

- a. Herstelwerkzaamheden na grootschalige wateroverlast richten zich op het snel herstellen van het gewone leven;
- b. De getroffen gemeente(n) zijn verantwoordelijk voor het organiseren van de nafase. Alle betrokken partijen dragen bij aan een overdracht vanuit de crisisorganisatie naar de gemeenten. Hierbij is het vooral belangrijk om alle informatie te verzamelen die van belang is voor de overdracht naar de nafase;
- c. Er is in voorbereiding op de nafase bijzondere aandacht voor het beschikbaar stellen van financiën voor het vergoeden van opgelopen financiële en materiele schade, onder andere via de wet tegemoetkoming schade bij rampen (zie ook punt 1.c);
- d. Er is bij de overdracht naar de nafase aandacht voor de impact van de gevolgen van de wateroverlast voor medewerkers in de crisisorganisatie;
- e. Communicatie sluit aan bij de impact/zorg die getroffen hebben, bijvoorbeeld een herdenkingsbijeenkomst als er slachtoffers zijn gevallen.

Het is belangrijk dat deze uitgangspunten bekend zijn bij alle functionarissen van de crisisorganisatie op tactisch- en strategisch niveau, zodat deze worden benut in de aanpak. Een besluit om af te wijken van de opgestelde uitgangspunten ligt vrijwel altijd op strategisch niveau. Een dergelijk besluit zal waar nodig moeten worden aangescherpt/aangevuld met uitgangspunten voor de specifieke situatie, als antwoord op de dilemma's die in die situatie kunnen spelen.

2.3 Sleutelbesluiten

Naast algemene doelstellingen en strategische uitgangspunten zijn er tot slot sleutelbesluiten opgesteld. Sleutelbesluiten zijn voorziene besluiten voor mogelijke oplossingsrichtingen met (grote) maatschappelijke gevolgen, die vaak binnen beperkte tijd en met de nodige mediadruk moeten worden genomen. Er is een aantal voorstelbare maatregelen mogelijk bij grootschalige wateroverlast. Deze maatregelen zijn opgenomen in tabel 2.

Tabel 2: Sleutelbesluiten

Sleutelbesluit: Classificeren/duiden situatie		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap: wie gaat erover?</i>
(Her)beoordeling initiële situatie	Waterschappen, hulpdiensten, bevolkingszorg, evt. nutsbedrijven	BGM, VzVR
Inschatten verwijtbaarheid, relevantie en (sociale) mediageniekheid	Gemeente, waterschappen, hulpdiensten	BGM, VzVR
Classificeren situatie (formele definities)	OL, gemeente	BGM, VzVR, Kabinet ⁶
Sleutelbesluit: Organiseren van de keten		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Afstemming taken en verantwoordelijkheden binnen algemene en functionele kolommen	Waterschappen, hulpdiensten, bevolkingszorg, OL (vakministers, dijkgraaf, rijksheer igv functionele keten)	BGM, VzVR
Alerteren en informeren (van bestuurlijke actoren zoals NCTV, minister)	Strategisch adviseurs (BT)	BGM, VzVR
Benaderen G4- en regiogemeenten	Team veiligheid Den Haag	Burgemeester Den Haag
Bepalen GRIP 4-5	Burgemeester(s), Dijkgraaf(-ven), HOvJ, OL, strategisch adviseurs, VzVR buurregio's (ivm GRIP 5)	Voorzitter veiligheidsregio
Uitnodigen externen indien gewenst door beleidsteam	Strategisch adviseurs (BT)	BGM, VzVR
Teamsamenstelling (R)BT	Strategisch adviseurs (BT)	BGM, VzVR
Vaststellen van netwerkpartners	IM, ROT, OL, Strategisch adviseurs (BT)	BGM, VzVR
Afstemming buurregio's	CaCo, hulpdiensten, OL, IM, Burgemeester(s), VzVr	BGM, VzVR
Sleutelbesluit: ontkoppelen kritieke processen en evenementen		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Continuïteit en veiligheid hulpverlening	Commandant brandweer, Directeur Publieke gezondheid, Eenheidschef Politie	Burgemeester, (H)OvJ, Voorzitter veiligheidsregio
Geheel/gedeeltelijk stoppen van sport, culturele en maatschappelijke activiteiten	Organisatoren, verenigingen, gemeente (w.o. wethouders)	BGM, VzVR
Geheel/gedeeltelijk stoppen van evenementen en/of demonstraties	Organisator, lokale driehoek/OM, afdeling OOV gemeente, hulpdiensten	BGM, VzVR
Stilleggen openbaar vervoer (NS, HTM, Arriva, Connexion, R-Net, EBS)	Regionale vervoersmaatschappijen, gemeente (w.o. wethouders)	BGM, VzVR
Maatregelen (sluiten) ten aanzien van gemeentelijke publieksdiensten (stadhuis, dekkantoren, bibliotheek) en stoppen uitvoerende gemeentelijke taken	Gemeente	Gemeentesecretaris, BGM, VzVR
Maatregelen (sluiten) ten aanzien van scholen, kinderopvang, peutersverblijven, etc.	Gemeente (w.o. wethouders)	BGM, VzVR
Instellen verkeers(beperkende) maatregelen (incl water)	Hulpdiensten, gemeenten, beheerders (provincie, RWS)	BGM, VzVR
Ontruimen	Hulpdiensten, OL	BGM, VzVR
Instellen maalstop	Waterschappen, ROT, Burgemeester/VzVr (i.h.k.v. gevolgen openbare orde en veiligheid)	Dijkgraaf

⁶ inkv Wet financiële tegemoetkoming schade bij ramp

Sleutelbesluit: verdelen van schaarste		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Verdelen capaciteiten hulpverlening/Responscapaciteiten	Hulpdiensten, gemeenten, Veiligheidsregio, waterschappen, Nationale reddingsvloot, LOCC (bijstand), Defensie (bijstand)	BGM, VzVR, minister van Defensie (verlenen bijstand)
Organisatie en logistiek (levensmiddelen, drinkwater, NSA's, medicijnen)	Leveranciers, transporteurs, gemeenten, hulpdiensten	BGM, VzVR, minister betreffende keten
Sleutelbesluit: prioriteren in geval van schaarste		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Prioriteren handhaven openbare orde en veiligheid	Gemeente, politie, OM	BGM, VzVR, (H)OvJ
Prioriteren bewaken en beveiligen instellingen	Politie (w.o. DKDB), BuZa, kMAR, OM	BGM, VzVR, HOvJ, NCTV
Prioriteren preventieve bescherming objecten	Gemeente, hulpdiensten, eigenaren/beheerders, Defensie	BGM, VzVR, NCTV
Prioriteren preventieve bescherming wijken	Waterschappen, gemeente, brandweer, eigenaren/beheerders	BGM, VzVR
Sleutelbesluit: instellen bijzondere bestuurlijke maatregelen		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Beleids- en tolerantiegrenzen bepalen	Hulpdiensten, gemeente	BGM, VzVR, (H)OvJ
Aanvullende verkeersmaatregelen	Gemeente, politie, wegbeheerder	BGM, VzVR
Inrijbeperkende maatregelen	Gemeente, politie, OM (driehoek)	BGM, VzVR
Instellen bestuurlijke maatregelen (zoals noodbevel, - verordening, gebiedsontzeggingen, veiligheidsrisicogebied)	Gemeente, politie, OM (driehoek)	BGM, VzVR, (H)OvJ
Sleutelbesluit: evacueren		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Identificeer en prioriteer personen en/of dieren	ROT, OL, diensten	BGM, VzVR
Opvang	ROT, OL, diensten	BGM, VzVR
Vervoer (logistieke plannen)	ROT, OL, diensten	BGM, VzVR
Sleutelbesluit: communiceer richting bevolking		
<i>Acties</i>	<i>Betrokken partijen</i>	<i>Eigenaarschap:</i>
Bepaal communicatiestrategie; moet je communiceren? Wat communiceren we? Welke gezagsdrager communiceert (bijvoorbeeld keuze boegbeeld bij GRIP 4)?	ROT, Waterschappen	BGM, VzVR
Sleutelbesluit: Overdracht nafase		
Besluiten tot afschalen en overdragen voor nafase	ROT, AC-Bz, gemeenten, waterschappen	BGM, VzVR
Starten proces nafase	Hulpdiensten, gemeenten, waterschappen, etc	Gemeentesecretaris

De meeste maatregelen kunnen de hulpdiensten eigenstandig nemen. Andere maatregelen vragen eerst een bestuurlijk besluit en worden door bijvoorbeeld een Regionaal Operationeel Team (ROT) aan de burgemeester of Voorzitter Veiligheidsregio voorgelegd. Het uitgangspunt is dat er altijd afstemming plaatsvindt met de andere bestuurslagen/bestuurders over deze (sleutel)besluiten. Deze afstemming heeft tot doel om andere bestuurders te informeren over besluiten die waarschijnlijk ook impact op hun optreden kunnen hebben. Indien de tijd dit toelaat, vindt deze afstemming vooraf plaats, anders zo spoedig mogelijk achteraf.

Deze lijst is indicatief, zeker niet limitatief en evenmin normatief. Er zijn mogelijk meer besluiten denkbaar dan zijn opgesomd. Dit is ook afhankelijk van de bijzondere omstandigheden waarbinnen het scenario zich voordoet (bijvoorbeeld andere weersomstandigheden, aanwezigheid van een nationaal evenement of periode van het jaar).

3. Crisispartners

Bij grootschalige wateroverlast zijn diverse organisaties actief. Sommige organisaties (waterbeheerders) zijn belast met het voorkomen en beperken van de gevolgen van de wateroverlast, andere organisaties zijn betrokken omdat zij mogelijk zijn getroffen. Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste crisispartners.

3.1 Waterbeheerders

De voornaamste crisispartners zijn de waterschappen vanuit hun verantwoordelijkheid voor het regionale watersysteem. In Haaglanden zijn dit drie waterschappen: het Hoogheemraadschap van Delfland, het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. Zij zijn verantwoordelijk voor het waterkwantiteitsbeheer (afvoeren van regenwater) via de regionale wateren en het rioolstelsel. De waterschappen hebben hiervoor hun eigen op zichzelf werkende watersystemen. Daarnaast zijn de waterschappen verantwoordelijk voor het in stand houden van de waterkeringen. Met name de waterschappen kunnen aangeven hoe omvangrijk de wateroverlast is (waar, hoeveel, hoe hoog). De watersystemen van de waterschappen zijn voor het aan- en afvoeren van water slechts op een beperkt aantal punten gekoppeld. Naast de waterschappen hebben de gemeenten enkele taken in het waterbeheer, met name in de vorm van hemelwater en grondwaterzorgplicht. Ook de zorg voor de riolering behoort tot het takenpakket van de gemeente. Rijkswaterstaat is tot slot waterbeheerder van het hoofdwatersysteem. Voor Haaglanden zijn dat de Noordzee en de Nieuwe Waterweg waarop de waterschappen het water op afvoeren⁷.

De veiligheidsregio Haaglanden ligt in drie beheergebieden:

- Hoogheemraadschap van Delfland: het grootste beheersgebied binnen de VRH, namelijk de gemeentes: Den Haag, Rijswijk, Westland, Delft, Pijnacker-Nootdorp, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland en een klein stukje van Zoetermeer;
- Hoogheemraadschap van Rijnland: gemeente Wassenaar, gemeente Leidschendam-Voorburg en een deel van Zoetermeer;
- Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard: een deel van Zoetermeer.

Figuur 1 Overzicht waterschappen Haaglanden

⁷ Meer informatie over de organisatie van het waterbeheer is beschikbaar op: <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/wetgeving/waterwet/organisatie/>

3.2 Veiligheidsregio

In regionaal verband werken de brandweer, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), de gemeenten⁸ en de Politie Eenheid Den Haag samen op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. In geval van rampen en crisis werken de hulpdiensten en gemeenten samen in een opgeschaalde crisisorganisatie. Dit samenwerkingsverband wordt 'de veiligheidsregio' genoemd. Bij grootschalige wateroverlast richt de veiligheidsregio zich op het bestrijden van de gevolgen (de aantasting van de openbare orde en/of openbare veiligheid). De crisisorganisatie van de veiligheidsregio richt zich op drie zaken:

- Het informeren van burgers;
- Het bieden van handelingsperspectief met name gericht op (de gevolgen) van de wateroverlast;
- De operatie zelf. Veel van deze maatregelen worden vanuit de operatie direct opgestart als onderdeel van de hulpverlening of de communicatie.

3.3 Aanbieders vitale processen

Bij grootschalige wateroverlast is het mogelijk dat er in de regio Haaglanden en de buurregio's vitale processen uitvallen. Uitval of verstoring van vitale processen kan leiden tot maatschappelijke ontwrichting. Wanneer een vitaal proces uitvalt is afstemming tussen de veiligheidsregio en de desbetreffende sector/organisatie van belang. Voorbeelden van vitale partners zijn: netbeheerders (Stedin, Liander, Westland Infra), telecom (Odido, KPN), drinkwaterbedrijven (Dunea, Evides) en zorgpartijen zoals ziekenhuizen.

3.4 Provincie

De provincie is geen waterbeheerder in de zin van de Waterwet, maar heeft vanuit de crisisbeheersing een rol in het nautische beheer (de zorg voor veilig en vlot scheepvaartverkeer) op provinciale wateren. De provincie kan besluiten het vaarverkeer op provinciale wateren stil te leggen bij hoogwater. Daarnaast houdt de provincie toezicht op de waterschappen. Dit heeft betrekking op het verzamelen en beoordelen van informatie en het eventueel interveniëren op grond van deze informatie⁹.

3.5 Defensie, Rode Kruis en reddingsbrigades

Ook is het waarschijnlijk dat Defensie en het Rode Kruis Nederland worden gevraagd om bijstand en noodhulp te bieden. De coördinatie van de bijstand gaat via het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC). De Nationale Reddingsvloot (NRV) kan ook een partner zijn om mee af te stemmen. In de regio Haaglanden zijn de reddingsgroepen van de NRV ondergebracht bij de Reddingsbrigade. De NRV wordt als 'first respons' ingezet bij grote watercalamiteiten en overstromingen in Nederland. De taken van de NRV zijn: verkenning van het gebied en evacuatie en redding van mens en dier. Daarnaast biedt de NRV logistieke ondersteuning aan andere hulpverleningsdiensten, bijvoorbeeld om mensen, materieel en middelen te verplaatsen.

3.6 Buurregio's

Haaglanden grenst aan de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Hollands Midden. Deze veiligheidsregio's liggen (deels) ook in het beheersgebied van dezelfde drie waterschappen. Een maatregel als het instellen van een maalstop door het Hoogheemraadschap van Delfland heeft ook gevolgen voor de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. Maatregelen moeten daarom in bepaalde gevallen worden afgestemd met gemeenten en buurregio's. Daarnaast kunnen onze buurregio's ook zelf te maken krijgen met grootschalige wateroverlast. Waar buurregio's in principe als eerste worden benaderd voor het leveren van bijstand/burenhulp, kunnen zij in dat geval geen bijstand leveren.

---

⁸ Gemeenten binnen Haaglanden zijn: Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

⁹ [Organisatie waterbeheer - Kenniscentrum InfoMil](#)

3.7 Nationale crisisorganisatie

De Rijksoverheid is voor het waterbeheer in Nederland verantwoordelijk voor maatregelen die een nationaal karakter hebben en voor het nationale beleidskader en de strategische doelen. Ook kunnen verschillende organisaties ondersteuning bieden:

- Het LOCC coördineert de bijstandsverzoeken in de algemene keten en geeft een regio-overkoepelend informatiebeeld;
- Het Nationaal Crisiscentrum (NCC) ondersteunt de nationale crisisstructuur. Tijdens (dreigend) grootschalig wateroverlast is het NCC voor veiligheidsregio's, departementen en een aantal andere partners een informatieknooppunt. Het NCC heeft een beperkte rol rondom de continuïteit van het bestuurlijk centrum in Den Haag. Als onderdeel van het Weerimpactteam weegt het NCC de impact van het naderende weer en adviseert aan het KNMI om wel of geen extreem weerwaarschuwing 'code rood' uit te brengen;
- Het NKC kan worden opgeschaald bij een nationale crisis. Ook bij incidenten die tot maatschappelijke onrust leiden, kan het NKC worden ingezet. Het NKC bepaalt de communicatiestrategie op nationale niveau. Daarnaast formuleert het NKC communicatiekaders en kernboodschappen en stemt deze af met betrokken communicatiepartners. Het NKC is aanspreekpunt voor nationale, regionale en lokale partners.

4. Leiding en coördinatie

De leiding en coördinatie bij rampen en crises is beschreven in het Regionaal Crisisplan Haaglanden. Dit hoofdstuk beschrijft de bijzonderheden voor leiding en coördinatie bij grootschalige wateroverlast door extreme neerslag. De afstemming en opschaling zijn gericht op de te treffen maatregelen door de hulpdiensten en gemeenten en eventuele crisispartners. Het oordeel van de professionals en de operatie blijft voor een deel van de aanpak leidend, omdat elke situatie anders is.

4.1 Verantwoordelijkheden bij grootschalig wateroverlast

Grootschalige wateroverlast kan in potentie impact hebben op meerdere beleidsterreinen en sectoren. Denk aan oppervlakte en waterkering, elektriciteit en gas, spoor en wegvervoer, gezondheid, openbare orde, et cetera. Het is daarmee van belang dat de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van onder andere de burgemeester, voorzitter veiligheidsregio en dijkgraven op elkaar zijn afgestemd. Hieronder komen de verantwoordelijkheden van de functionele ketens en de algemene keten aan bod.

Functionele ketens

Wanneer er grootschalige wateroverlast door neerslag dreigt, zijn de waterbeheerders in eerste instantie aan zet om de mate van wateroverlast zo veel mogelijk te beperken. De waterbeheerders richten zich op het functioneren van het watersysteem en de waterstaatkundige aspecten en daarmee op het verlichten van de *oorzaak* van de wateroverlast, namelijk het afvoeren van de extreme neerslag. Daarbij ligt de focus van het nemen van maatregelen op het beschermen van de waterkeringen.

Grootschalige wateroverlast zal ook *effect* hebben op één of meerdere vitale processen. De verantwoordelijkheid voor de continuïteit van deze processen ligt bij de betreffende (regionale) uitvoerder, rijkshoer en uiteindelijk het verantwoordelijke ministerie¹⁰.

Algemene keten

De algemene keten gaat over openbare orde en openbare veiligheid en richt zich op het bestrijden en verlichten van de *gevolgen* van de wateroverlast. In de algemene keten ligt de verantwoordelijkheid voor het organiseren van de rampbestrijding en crisisbeheersing, onder andere met coördinatie, het inrichten van een informatieproces en het bieden van handelingsperspectieven richting burgers.

4.2 Regionale crisisorganisatie

Grootschalige wateroverlast kenmerkt zich niet alleen door het aantal sectoren dat wordt geraakt, maar ook door het grote aantal incidentlocaties. De aanpak van (de gevolgen van) de wateroverlast op de openbare orde en veiligheid ligt in eerste instantie bij de individuele hulpdiensten, gemeenten en organisaties onder verantwoordelijkheid van het lokale bevoegd gezag. Aanleiding voor het organiseren van regionale afstemming en coördinatie/aansturing van de hulpverlening en crisisbeheersing zijn onder andere:

- De geografische omvang van de wateroverlast en daarmee het totaal aan incidentlocaties;
- De regionale en bovenregionale werking van het watersysteem en
- De mogelijk getroffen vitale sectoren zijn echter aanleiding voor.

Voor de multidisciplinaire operationele en bestuurlijke opschaling wordt in basis gebruik gemaakt van de GRIP-regeling¹¹. Welke aanpak nodig is, wordt voor zover de tijd dat toelaat, in afstemming bepaald. Bij het bepalen van de aanpak hebben vooral de operationeel leider en de algemeen commandanten een belangrijke rol.

Het tijdig informeren van alle partijen is van belang om te kunnen komen tot een gezamenlijke aanpak. De waterbeheerders (waaronder: waterschappen en gemeenten) spelen hierin een cruciale rol als het gaat om het antwoord op de vraag: Wat bedreigt ons en hoe erg is dat. Het gaat daarbij om de duiding van de weersverwachting, de impact hiervan op het watersysteem en de inschatting

¹⁰ Zie onder andere de bestuurlijke netwerkkaarten van het NIPV voor verdere informatie over de specifieke bestuurlijke verantwoordelijkheden en verplichtingen in de crisisbeheersing voor verschillende werkvelden

¹¹ Regionaal Crisisplan VRH 2023

van de mogelijke gevolgen waar het gaat om de te verwachten wateroverlast. Deze informatie wordt in eerste instantie gedeeld met de CaCo en de informatiemanager ROT. Zij zijn de centrale aanspreekpunten vanuit de crisisorganisatie en zullen afstemming zoeken met de operationeel leider. De operationeel leider zal in samenspraak met de algemeen commandanten de gevolgen inschatten en afwegen of, en zo ja op welke wijze multidisciplinaire opschaling nodig is.

Als er geen tijd is voor overleg (bijvoorbeeld een acute situaties zoals bij clusterbui/hoosbuien) volgt de opschaling vanuit de operatie in afstemming met de meldkamer, conform het Regionaal Crisisplan.

Operationele opschaling

In geval van (dreigende) grootschalige wateroverlast door extreme neerslag is het van belang dat er tijdig wordt opgeschaald naar tactisch niveau/ROT. Redenen om op te schalen naar het tactische niveau met de inzet van het ROT zijn onder andere:

- De ernst van de (te verwachten) situatie: de omvang van de gevolgen en impact op de maatschappij;
- Impact op de hulpverlening: langdurige en intensieve inzet van hulpdiensten en gemeenten die vraagt om coördineren, prioriteren en verdelen beschikbare capaciteit;
- (Boven)regionale werking van het watersysteem: (preventieve) maatregelen die waterschappen treffen kunnen regionaal gevolgen hebben. Maatregelen die getroffen worden om op de ene locatie de overlast te beperken, kunnen elders gevolgen hebben.
- Het grote aantal betrokken partijen, de hoeveelheid informatie en de onzekerheid van het mogelijke scenario;
- De inzet van communicatie voor het waarschuwen burgers, organisaties en bedrijven en het bieden van handelingsperspectief in het voorkomen/beperken van schade en overlast.

Opschaling naar het tactische niveau verloopt in een aantal fases, afhankelijk van de inschatting van de situatie:

Dreiging

In geval van dreigende grootschalige wateroverlast kan er voor worden gekozen een voorbereidend ROT bijeen te roepen. In dit geval is er nog geen sprake van formele opschaling naar GRIP 2 maar wordt enkel de kernbezetting ROT¹² ingezet. Voor het inschatten van de dreiging worden één of meerdere waterschappen uitgenodigd. Het voorbereidend ROT bereidt zich vooral als team voor op de mogelijke wateroverlast. De operationeel leider zit het voorbereidend ROT voor. Een voorbereidend ROT komt in ieder geval bijeen wanneer het KNMI op "zware regen" of "onweersbuien" code rood afgeeft. De volgende taken staan hierbij centraal:

- Monitoren van de situatie en scenariodenken;
- Afstemmen operationele voorbereiding diensten;
- Afspraken over opschaling en inzet ROT;
- Voorbereiden crisiscommunicatie;
- Inrichten informatieorganisatie.

Acuut

Indien er maatregelen richting de bevolking nodig zijn, wordt er minimaal opgeschaald naar GRIP 2. In dit geval worden naast het ROT ook de secties en taakorganisaties ingezet. Onder aansturing van de operationeel leider richt het ROT zich op de volgen taken (aanvullend op de hierboven genoemde taken):

- Bepalen en treffen van maatregelen;
- Coördineren, prioriteren en verdelen beschikbare capaciteit, waaronder het voorbereiden van bijstandsverzoeken;
- Coördineren en aansturen meerdere CoPI's;
- Adviseren bevoegd gezag over dilemma's en te treffen maatregelen. Hierbij is in het bijzonder aandacht voor lokale verschillen.

---

¹² De kernbezetting van het ROT bestaat uit: operationeel leider, informatiemanager, communicatieadviseur ROT, algemeen commandanten van de vier diensten.

Bestuurlijke opschaling

De afhandeling van de incidenten rondom wateroverlast waar het gaat om de openbare orde en veiligheid vindt in basis plaats onder de lokale verantwoordelijkheid van de burgemeester. De hulpdiensten en gemeenten zijn voldoende gemandateerd om de eerste noodzakelijke maatregelen te treffen (denk aan het leegpompen van kelders, afsluiten van wegen en in het ergste geval het ontruimen van gebouwen of gebieden). De operationele maatregelen zullen in de gehele regio eenduidig zijn doordat de hulpdiensten regionaal zijn georganiseerd waarbij ruimte is voor lokaal maatwerk.

Het zal echter wenselijk zijn dat er in de voorbereidende of acute fase op bestuurlijk niveau afstemming plaatsvindt. Het gaat daarbij in eerste instantie om het delen van informatie en het verkrijgen van een gezamenlijk beeld. Bijvoorbeeld over zichtbare maatregelen van het waterschap en de uitleg en duiding hierbij, zoals het onder water zetten van een calamiteitenberging of het afsluiten van een dijken/kades. Dit zal op bestuurlijk niveau zijn tussen waterschap, gemeenten en hulpdiensten.

Anderzijds gaat de afstemming op bestuurlijk niveau over maatregelen waarvoor wel bestuurlijke bevoegdheden nodig zijn zoals het beëindigen van evenementen of het evacueren van gebouwen/gebieden. Omdat extreme neerslag zich moeilijk laat voorspellen is het niet waarschijnlijk dat er in een dreigende situatie dergelijke maatregelen al getroffen moeten worden waarvoor bestuurlijke besluiten nodig zijn.

Het is aan de betreffende burgemeesters en/of de voorzitter Veiligheidsregio om te besluiten of voor deze afstemming verdere bestuurlijke opschaling nodig is. Naast een opschaling in de GRIP-structuur (GRIP 3 of GRIP 4) kan ook worden gekozen voor een andere bestuurlijke overlegvorm of een samenwerking tussen diverse gemeentelijke beleidsteams. Redenen om over te gaan tot afstemming op bestuurlijk niveau zijn bijvoorbeeld:

- Bestuurlijk afstemmen met de betrokken partijen waaronder de burgemeester(s), de dijkgraaf(-ven) en/of het rijk over o.a.:
  - waterhuishoudkundige maatregelen met gevolgen voor openbare orde en veiligheid;
  - het treffen van een maatregel in gemeente X met gevolgen voor gemeente Y;
  - het in werking stellen van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen.
- Bestuurlijk anticiperen op risico's met lange termijn effecten: duur van de wateroverlast, regionale inzet en verdeling van capaciteit, effecten van maatregelen in gemeente X op de andere gemeente(n);
- Adviseren over strategie crisiscommunicatie;
- Beleidskaders aangeven aan het ROT;
- Omvangrijk grootschalige wateroverlast en grote maatschappelijke onrust op meerdere plekken in de gehele regio;
- Het stilleggen of afgelasten van specifieke geplande of lopende kritieke processen, systemen of evenementen en de wens om hierin regionaal één lijn te trekken.

4.3 Afstemmen met crisispartners vitale processen

Afstemmen met crisispartners is van belang voor het adequaat voorbereiden en bestrijden van rampen en crises. Bij grootschalig wateroverlast wordt afgestemd met de diverse crisispartners op de volgende manieren:

- Afstemmen van werkzaamheden en besluiten, dit kan door de afvaardiging van een liaison van een partner aan de crisisorganisatie van de veiligheidsregio;
- Adviseren van verschillende crisisteams;
- Delen van informatie, bijvoorbeeld via LCMS;
- Afstemmen ten aanzien van communicatie.

Partners kunnen vanwege de grootschalige wateroverlast intern opgeschaald zijn. Deze opschaling betekent niet per definitie dat de crisisorganisatie van de veiligheidsregio ook is opgeschaald of dat de opschalingsniveaus overeenkomen. Daarnaast zijn er veelal meerdere organisaties verantwoordelijk binnen een keten/sector. Om het aantal contacten met de crisisbeheersingsorganisatie te beperken is het raadzaam om met partners afspraken te maken dat

één liaison namens de gehele sector aansluit, met behoud van de individuele bevoegd- en verantwoordelijkheden.

Afstemming kan ook plaatsvinden via een van de vaste leden van het ROT, bijvoorbeeld regionale vervoersmaatschappijen via de politie en reddingsbrigades via de brandweer. Binnen het ROT moeten hier afspraken over gemaakt worden.

4.4 Afstemmen met buurregio's

Zeker bij langdurige en intensieve neerslag is het waarschijnlijk dat naast Haaglanden ook andere regio's te maken krijgen met grootschalige wateroverlast. Dit wordt versterkt doordat de beheersgebieden van de waterschappen en veiligheidsregio's elkaar overlappen. Dit heeft onder andere gevolgen voor de beschikbare bijstand uit deze regio's. Het is daarom noodzakelijk interregionaal af te stemmen. Per situatie is het belangrijk om na te gaan waar de afstemming over moet gaan en of die bestuurlijk en/of tactisch/operationeel is. Aandachtspunten voor de interregionale afstemming zijn onder andere:

- Bovenregionaal afstemmen maatregelen en effecten van deze maatregelen, zowel met regio's als ook met waterschappen;
- Delen van informatie, onder andere over de te verwachten scenario's;
- Afstemmen mogelijkheden onderlinge ondersteuning (leveren van bijstand in de vorm van mensen/middelen);
- Afstemmen communicatie.

Aansluiting met andere regio's kan plaatsvinden door afstemming tussen de Algemeen Commandanten van het betreffende hulpverleningsproces, hoofden van taakorganisaties (zoals de HTOC), de operationeel leiders en het bevoegd gezag. Daarnaast kan er in overleg met de andere regio's opgeschaald worden naar GRIP 5. Dit besluit is aan de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's¹³.

---

¹³ Zie voor verdere uitwerking GRIP 5 het Regionaal Crisisplan Haaglanden 2023

5. Melding en alarmering

Het proces van melding en alarmering is beschreven in het Regionaal Crisisplan. In dit hoofdstuk komen de bijzonderheden voor melding en alarmering aan bod bij grootschalige wateroverlast door extreme neerslag. Ook worden de alarmering van en de afspraken met partners beschreven.

5.1 Melding

De hulpdiensten en de veiligheidsregio kunnen op verschillende manieren op de hoogte worden gesteld van (dreigende) grootschalige wateroverlast.

De veiligheidsregio ontvangt van het KNMI een weerswaarschuwing.

Bij naderend extreem weer (neerslag) ontvangen verschillende partijen weerswaarschuwingen van het KNMI. De veiligheidsregio ontvangt deze weerswaarschuwing ook. Deze weerswaarschuwingen geven informatie over de te verwachten neerslag en een indicatie van de impact (middels de kleurcodering) die het kan hebben op de maatschappij (zie hoofdstuk 2):

Geel	<i>Wees alert, kans op gevaarlijk weer, kan 48uur van te voren gegeven worden, zekerheid minstens 60%</i>
Oranje	<i>Wees voorbereid, grote kans op gevaarlijk of extreem weer waarbij de impact groot is en er kans is op schade, letsel of veel overlast, kan 24uur van te voren gegeven worden, zekerheid minstens 60%</i>
Rood	<i>Onderneem actie, de weersituatie kan voor zoveel schade, letsel en overlast zorgen dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn, kan op z'n vroegst 24 uur van te voren gegeven worden</i>

De veiligheidsregio wordt door de waterschappen geïnformeerd.

Naast weerswaarschuwingen van het KNMI, kan de veiligheidsregio door de waterschappen worden geïnformeerd. Hierbij gaat het vooral over de gevolgen van de neerslag op het watersysteem en de maatregelen die waterschappen hebben ondernomen om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen. De CaCo ontvangt als voorwaarschuwing een sms-bericht wanneer de waterschappen een neerslagprotocol instellen. Daarnaast informeren waterschappen de veiligheidsregio (CaCo) wanneer zij opschalen naar Fase 1 (of hoger).

Op de gemeenschappelijke meldkamer komen meldingen binnen over wateroverlast.

Op basis van de aard van de melding en/of hoeveelheid aan meldingen wordt er vanuit de meldkamer actie ondernomen. Denk aan het informeren van de eigen dienst (brandweer, politie, geneeskundig), de IM-ROT en de operationeel leider.

Grootschalige wateroverlast kenmerkt zich onder andere door het grote aantal incidentlocaties. De meldkamer zal daarom te maken krijgen met een bijzonder groot aantal meldingen, zowel voor noodhulp als voor overlastsituaties. Dit betekent dat de belasting van de meldkamer hoog zal zijn en dat er snel maatregelen moeten worden genomen om overbelasting te voorkomen. Maatregelen zijn onder andere:

- Communiceren alternatieve nummers geen spoed (geen spoed, wel brandweer/politie);
- Instellen van Decentrale Uitgifte (brandweer);
- Overname meldingen door andere meldkamers.

5.2 Alarmering

De alarmering van de crisisorganisatie wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke meldkamer volgens het Regionaal Crisisplan. Hierbij wordt het betreffende waterschap kennisgegeven met een geautomatiseerde pagermelding. Andere partners ontvangen geen kennisgeving en moeten telefonisch worden benaderd, wanneer afvaardiging van de betreffende organisatie in het ROT gewenst is.

Wanneer er vanuit een voorbereidend ROT (of ander voorbereidend overleg) wordt besloten tot opschalen, verloopt de alarmering ook via de meldkamer. Ook wanneer een voorbereidend ROT besluit formeel over te gaan tot ROT, zoals in GRIP 2.

6. Informatiemanagement

Informatiemanagement vormt een belangrijke dwarsverbinding in de processtructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Indien er is opgeschaald conform de GRIP-procedure gelden de reguliere structuren conform het regionaal crisisplan. In dit hoofdstuk komende bijzonderheden op het gebied van informatiemanagement bij grootschalige wateroverlast aan bod en wordt de wijze van werken, onder andere met de waterschappen, nader beschreven.

De meldkamer/CaCo is het eerste aanspreekpunt voor de waterschappen en andere partners waar het gaat over het informeren van de meldkamer, hulpdiensten en gemeenten over de verwachte neerslag, de mogelijke wateroverlast en gevolgen voor burgers en bedrijven. De waterschappen zijn het aanspreekpunt voor de omvang van de (te verwachten) wateroverlast en de tijdsduur waar het betrekking heeft op de impact op de maatschappij.

6.1 Aandachtspunten

- De exacte locatie, omvang, tijdstip en intensiteit van extreme neerslag zijn moeilijk vooraf te bepalen. De nadruk ligt op het monitoren van de situatie en het bepalen van aandachtlocaties binnen het waterschap (locaties die gevoelig zijn voor wateroverlast vanwege de ligging);
- Informatie-uitwisseling tussen de regionale crisisorganisatie en de waterschappen vindt plaats volgens de Procedure Netcentrisch Samenwerken Waterschap Delfland – Veiligheidsregio Haaglanden¹⁴. Deze procedure is overgenomen door de andere waterschappen;
- In geval van dreigende grootschalige wateroverlast heeft de IM-ROT de centrale rol bij het delen van informatie tussen de waterschappen, gemeenten, de regionale crisisorganisatie en andere betrokken regionale en nationale organisaties;
- De operationeel leider informeert vanuit de crisisorganisatie de burgemeesters en voorzitter veiligheidsregio bij dreigende wateroverlast. Een aandachtspunt hierbij is dat alle negen burgemeesters uit de regio dienen te worden geïnformeerd aangezien vooraf niet te voorzien is waar de regen gaat vallen en er wateroverlast gaat ontstaan. Naast de operationeel leider worden burgemeesters en de voorzitter veiligheidsregio ook via andere lijnen geïnformeerd, waaronder vanuit de eigen gemeente en de afzonderlijke betrokken diensten;
- Wanneer er eenmaal wateroverlast is, zal de aandacht vooral uitgaan naar het informeren van de burgemeesters van de getroffen gebieden. Er moet echter aandacht blijven voor de overige gemeenten aangezien maatregelen ook gevolgen kunnen hebben voor de niet getroffen gemeenten/gebieden (bijvoorbeeld in het geval van het prioriteren van hulpverleningscapaciteit);
- Een praktische oplossing waarbij de burgemeesters allen tegelijkertijd geïnformeerd worden is wenselijk. Zie hiervoor hoofdstuk 5, bestuurlijke opschaling;
- Informatie vanuit de ketenpartners over de gevolgen van de wateroverlast op de betreffende keten wordt in de activiteit van de veiligheidsregio gedeeld. In geval van een eigen LCMS omgeving, zoals PCMS (politie), LCMS-WS (waterschappen) en LCMS-GZ (geneeskundig) kunnen situatiebeelden worden gekoppeld aan de activiteit van de veiligheidsregio¹⁵;
- Het NCC is landelijk het bestuurlijk coördinatiepunt en het aanspreekpunt voor de veiligheidsregio, bijvoorbeeld voor landelijke vitale partijen. Hierin wordt het NCC ondersteund door het LOCC, onder andere met een Landelijk Operationeel Beeld (in LCMS);
- Overweeg vroegtijdig de sectie IM uit te breiden met een of meerdere informatiecoördinatoren (ICO's) en een plotter. Dit in verband met de te verwerken hoeveelheid informatie/incidentlocaties en betrokken partijen.

¹⁴ Procedure Netcentrisch Samenwerken Waterschap Delfland – Veiligheidsregio Haaglanden, 2017

¹⁵ Hiervoor moeten rechten worden toegekend aan een functionaris van de organisatie met het situatiebeeld

6.2 Proces

- Indien er is opgeschaald conform de GRIP-procedure gelden de reguliere informatiemanagement structuren uit het Regionaal Crisisplan Haaglanden;
- Bij meer dan 30mm regen stellen waterschappen een neerslagprotocol (afhankelijk van de te verwachten neerslag protocol A, B of C) in werking. De CaCo wordt hier via een SMS-bericht van in kennis gesteld (voorwaarschuwing). Afhankelijk van de weersvoorspelling (weerswaarschuwing KNMI) en verdere opschaling vanuit het waterschap neemt de CaCo contact op met de waterschappen;
- Bij opschaling van de waterschappen (Fase 1 en hoger) wordt de CaCo hiervan op de hoogte gesteld;
- De CaCo informeert bij dreigende wateroverlast de IM-ROT. De IM-ROT stemt vervolgens af met de operationeel leider;
- Zolang er niet opgeschaald is naar GRIP, verzorgt de CaCo het actueel gedeelde beeld in LCMS. Dit kan in overleg worden overgenomen door de IM ROT;
- In geval van grootschalige wateroverlast worden bij partners (zoals nutsbedrijven, vervoersmaatschappijen en zorginstellingen) de gevolgen voor het betreffende proces opgehaald. Dit kan eventueel via de secties in het ROT (brandweer, politie, geneeskundig en bevolkingszorg).

7. Crisiscommunicatie

In dit hoofdstuk worden de aandachtspunten op het gebied van communicatie weergegeven. De uitwerking hieronder is een richtlijn en moet in de crisis aangescherpt worden op basis van het actuele beeld van de crisis.

De communicatiedoelen sluiten aan op de doelen/ prioriteiten van de crisisteams. Zie punt 6, paragraaf strategische uitgangspunten. In algemene zin is communicatie gericht op:

1. het voorkomen/verminderen van de gevolgen;
2. het versterken van de zelf/samenredzaamheid;
3. het beperken/voorkomen van maatschappelijke onrust.

Hierbij wordt de getroffenencirkel specifiek gemaakt en er rekening mee gehouden dat mensen *rondom* het (dreigend) getroffen gebied waarschijnlijk ook extra onrust ervaren. Hoewel er geen maatregelen worden getroffen, ervaren zij wel onrust over de situatie (*komt het water echt niet in mijn straat?*)

1. Mensen in het getroffen/ bedreigd gebied;
2. Mensen in het gebied dat direct grenst aan het getroffen/bedreigde gebied;
3. Mensen die niet in het getroffen/bedreigde gebied wonen.

Daarbij gaat de eerste aandacht uit naar de niet/ of verminderd zelfredzamen in bovenstaande en hun verwanten.

7.1 Algemene (strategische) uitgangspunten

- Partners geven samen vorm aan de crisiscommunicatie waarbij ieder verantwoordelijk is voor zijn eigen rol en bevoegdheid in de crisis;
- Communicatie naar de samenleving vindt zo veel mogelijk gebundeld plaats. Partners ondersteunen elkaars communicatie, bijvoorbeeld door te verwijzen naar elkaars kanalen;
- Gebruik Haaglanden Veilig als communicatieplatform naar de samenleving. Dit kan ook als er nog geen sprake is van een GRIP-opstapeling. Partners kunnen hiernaar verwijzen of zelf informatie toevoegen;
- (Dreigende) wateroverlast gaat gepaard met een hoge mate van onzekerheid. Communiceer zekerheden en onzekerheden en leg uit hoe de crisisorganisatie/samenleving hiermee omgaat/om kan gaan (wat doe je en waarom);
- Houd de samenleving regelmatig op de hoogte door middel van procesinformatie. Dit voorkomt (onnodige) onrust. Ook als het beeld onveranderd is, kan dit een belangrijke boodschap zijn (wij houden de situatie nog steeds goed in de gaten en de maatregelen blijven onveranderd);
- Houd rekening met regionale of lokale verschillen in impact en crisisaanpak. Dit kan tot extra onrust leiden (waarom gelden de maatregelen niet voor mijn straat/wijk? Ben ik wel veilig?) Het is belangrijk deze verschillen toe te lichten;
- Vertel (tijdig) wat mensen zelf kunnen doen om de impact te beperken en hoe ze elkaar kunnen helpen (zelf- en samenredzaamheid);
- Communicatie is omgevingsbewust, proactief, open, tijdig en consistent.

7.2 Strategie/aanpak

Deze aanpak ondersteunt de maatregelen die erop gericht zijn de crisis te voorkomen en/of de impact ervan te beperken.

- Zet in op risicocommunicatie voor extreme neerslag om de reguliere processen en diensten van de veiligheidsregio te ontlasten (*onder andere voorkomen overbelasting hulpdiensten en meldkamer*);
- Start crisiscommunicatie tijdig op om de samenleving voor te bereiden op de dreigende extreme neerslag. Maak concreet wat de dreiging is, wat de gevolgen hiervan zijn, hoe hulpdiensten zich voorbereiden en wat men kan doen om vanuit zelf/samenredzaamheid te handelen.

7.3 Uitvoering van de crisiscommunicatie

- Gebruik de omgevingsanalyse als hulpmiddel voor de communicatie aanpak;
- Gebruik (water/weer/operationele) experts die op eenvoudige wijze toelichting kunnen geven;
- Bij acute dreiging, maak gebruik van een maximale inzet van communicatiemiddelen; Overweeg de inzet van NL alert en Omroep West (pushbericht via de app) als calamiteitenzender;
- Communiceer concreet en tastbaar. Wat betekent wateroverlast, wat merk ik daar persoonlijk van in mijn wijk, straat, huis. Hoe hoog kan het water komen? Wat gebeurt er als de riolering niet meer goed functioneert, wat merk ik daarvan?;
- Zorg voor eenvoudige teksten en uitleg of visuals. Gebruik kaartmateriaal ter ondersteuning om een gebied aan te duiden;
- Heb aandacht voor speciale doelgroepen (doven, slechthorenden, blinden, laaggeletterd, anderstaligen et cetera);
- Houd rekening met veel media aandacht en journalisten in het getroffen gebied.

7.4 Organisatie van communicatie

- Bij vroegtijdig opschalen van crisiscommunicatie moet helder zijn hoe en op welke wijze crisiscommunicatie aansluit bij de multiteams/partners en hoe de besluitvorming verloopt. Houd er rekening mee dat crisiscommunicatie geen mandaat heeft indien er geen GRIP opschaling is;
- Partners werken samen in de crisis en zoeken elkaar in een vroeg stadium op als de dreiging reëel wordt. In overleg wordt strategie en aanpak uitgewerkt waarbij iedere partij communiceert conform rol/verantwoordelijkheid in de crisis;
- Bij GRIP-opschaling coördineert de taakorganisatie crisiscommunicatie (sectie CC) de communicatie. Partners kunnen fysiek of digitaal aansluiten in de sectie crisiscommunicatie om de afstemming te bevorderen. (Keten)partners blijven verantwoordelijk voor de uitvoering van hun eigen communicatie;
- Bij een landelijke opschaling, zal het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) actief zijn. Zorg voor afstemming met het NKC en maak rol en taakverdeling in communicatie helder;
- Pas de communicatiestructuur flexibel aan op de organisatiestructuur. Denk aan lokale communicatieondersteuning als er sprake is van meerdere CoPI's;
- Werk tijdig een inzet-en aflossingsplan uit als een langdurige crisis dreigt;
- Heb aandacht voor de impact op medewerkers aan de crisisorganisatie;
- Zorg voor een warme overdracht naar de gemeente voor de communicatie in de nafase.